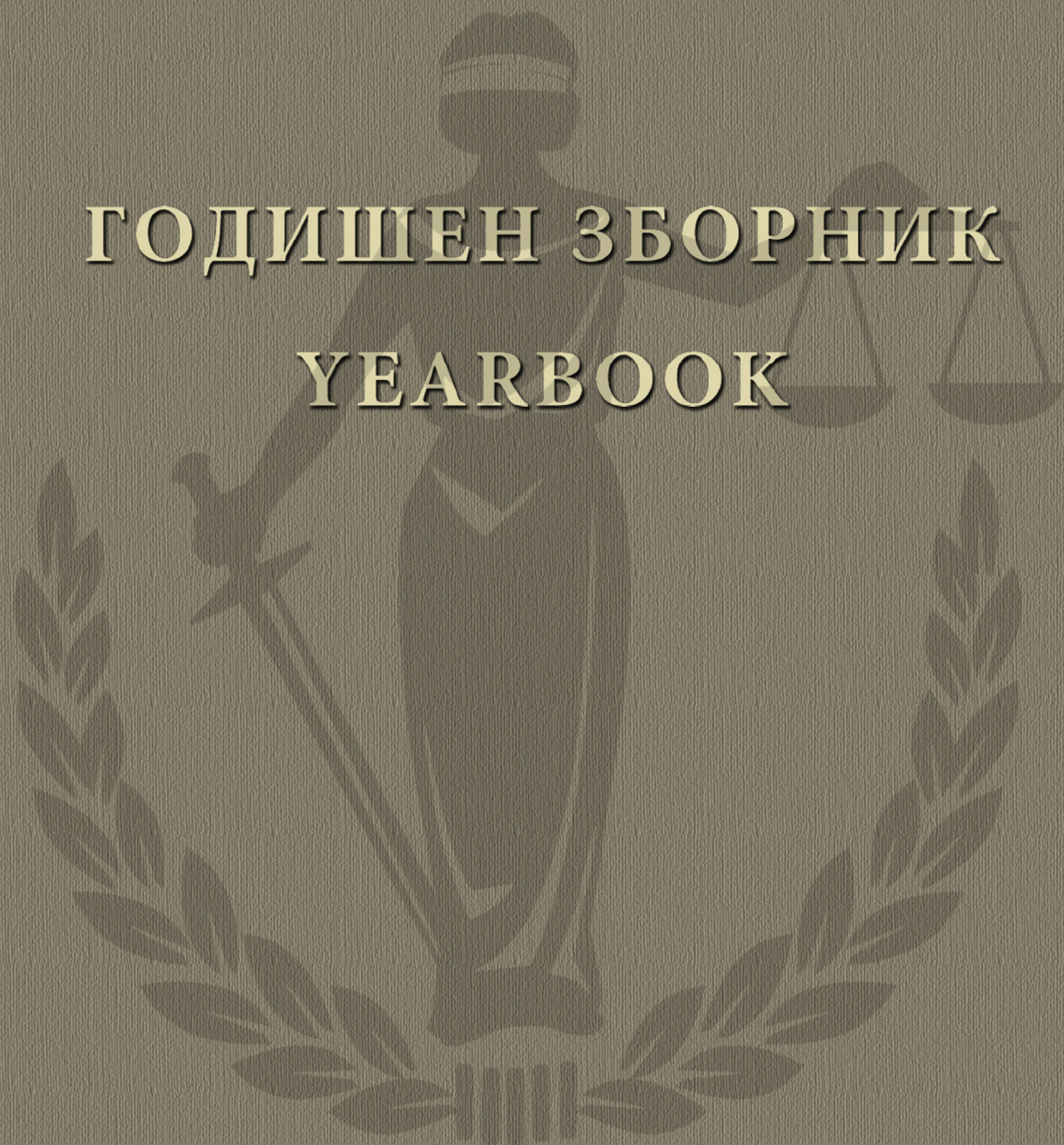


УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ



ISSN 1857-8713

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
YEARBOOK



ГОДИНА 10

VOLUME X

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF LAW

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-8713



**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2020**

**YEARBOOK
2020**

ГОДИНА 10

VOLUME X

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF LAW**



**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF LAW**

За издавачот

Проф. д-р Олга Кошевалиска
For the publisher:
Assoc. prof. Olga Koshevaliska, Ph.D

Издавачки совет

Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Проф. д-р Јован Ананиев
Доц. д-р Ана Никодиновска Крстевска

Editorial board

Prof. Blažo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph.D.
Prof. Jovan Ananiev, Ph. D
Ass. prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Меѓународен програмски комитет

Проф. Д-р Јован Ананиев,
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија
Доц. Д-р Јадранка Денкова,
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Р. Македонија
Проф. Д-р Жан Пол Ленер,
Универзитет на Луксембург, Луксембург
Проф. Д-р Аленка Верболе,
Универзитет на Љубљана, Словенија
Проф. Татјана Петровна Суспицина,
Московска Правна Академија, Русија
Проф. Габриела Белова,
Југозападен Универзитет
„Неофит Рилски“ - Бугарија

International Editorial board

Prof. Jovan Ananiev, Ph. D,
Goce Delcev University - Shtip
Prof. Jadranka Denkova, Ph. D,
Goce Delcev University - Shtip
Prof. Jean Paul Lehnrs, Ph. D,
University of Luxembourg
Prof. Alenka Verbole, Ph. D,
University of Ljubljana
Prof. Tatjana Petrovna Suspiciina,
Moscow State Law Academy
Prof. Gabriela Belova,
South West University
“Neofit Rilski” - Bulgaria

Редакциски одбор

Проф. д-р Јован Ананиев
Доц. д-р Ана Никодиновска Крстевска
Доц. д-р Борка Тушевска Гавриловиќ

Editorial staff

Prof. Jovan Ananiev, Ph. D
Ass. prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D.
Ass. Prof. Borka Tuševska Gavrilovikj, Ph. D

Главен уредник

проф. д-р Олга Кошевалиска

Managing editor

Assoc. prof. Olga Koshevaliska, Ph.D

Одговорен уредник

Доц. д-р Ана Никодиновска Крстевска

Editor in chief

Ass. prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph. D

Јазично уредување

Весна Ристова
(македонски јазик)

Language editor

Vesna Ristova
(Macedonian)

Техничко уредување

Славе Димитров

Technical editor

Slave Dimitrov

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Правен факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Štip
Faculty of Law
Krste Misirkov 10-A.,
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia



СОДРЖИНА

АМБАРКОВ НИКОЛА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА ВО ПОЛИТИЧКИОТ СИСТЕМ НА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА 25 ГОДИНИ ПО ДЕЛТОН	5
АПАСИЕВ ДИМИТАР ФОРМАЛНО-ПРАВНИТЕ ПРИЧИНИ ПОРАДИ КОИ Т.Н.. „ЗАКОН ЗА УПОТРЕБА НА ЈАЗИЦИТЕ“ НЕ Е ЗАКОН - CASE STUDY -	15
АТАНАСОВСКА – ЦВЕТКОВИЌ АНЕТА РИМСКИОТ МАНДАТУМ (ДОГОВОР ЗА ПОЛНОМОШНО) ВО СРПСКИОТ ГРАЃАНСКИ ЗАКОНИК НА ХАЏИЌ	23
ГАЛЕВА ЈОРДАНКА ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ И МУЛТИКУЛТУРНИ АСПЕКТИ ВО КРАЛСТВОТО ДАНСКА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	33
ДОНЧЕВСКА БИЛЈАНА ГЕНЕЗАТА НА ПРАВНАТА ЗАШТИТА НА БАЗИТЕ НА ПОДАТОЦИ ВО САД, ЕУ И МАКЕДОНСКОТО ЗАКОНОДАВСТВО	45
ЃОРЃИЕВА ДИЈАНА, СТОИЛЕВА ЗОРИЦА, ЃОРЃИОСКА ЕМИЛИЈА ВОНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ ВО ШПАНСКОТО ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО	57
ЈОВАНОВА ЕВА, ДИМИТРИЕВСКИ ДЕЈАН КАКО ДО ПОГОЛЕМА БРОЈНОСТ НА ПРАТЕНИЧКИ ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА?	65
ЈОСИФОВИЌ ИВИЦА ЕВРОПСКОТО КРИВИЧНО ПРАВО И ЗАЕМНАТА ДОВЕРБА ВО КРИЗА: СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ	75
КОЕВСКИ ГОРАН, ТУШЕВСКА ГАВРИЛОВИЌ БОРКА, СПАСЕВСКИ ДАРКО АНАЛИЗА НА МОЖНОСТА ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА ДРУШТВО СО ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ СО ЕДНО ЕВРО ОСНОВНА ГЛАВНИНА ВРЗ ОСНОВА НА ГЕРМАНСКИОТ МОДЕЛ	85
КОШЕВАЛИСКА ОЛГА, РОГЛЕВА АЛЕКСАНДРА МЕЃУНАРОДЕН И НАЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ НА ПРАШАЊЕТО ЗА НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦАТА ОД СТРАНА НА ВОЗРАСНИ ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	93
САВЕСКИ ДЕЈАН ЗНАЧЕЊЕТО НА УСТАВНАТА ЖАЛБА ВО КРЕИРАЊЕТО НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИОТ ОДНОС НА МЕЃУ УСТАВНИТЕ СУДОВИ И ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА	105
ТОДОРОВА БИЛЈАНА ЕДНАКВА ПЛАТА ЗА РАБОТА СО ЕДНАКВА ВРЕДНОСТ	119
БИЛЈАНА ПАНОВА СОСТОЈБИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА ПРАВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА	125
ИЛИЌ ЈОВИЦА СЕБЕСПОЗНАНИЕТО И ПРАВОТО ДА СЕ ЧОВЕКУВА	127

**ЕВРОПСКОТО КРИВИЧНО ПРАВО И ЗАЕМНАТА ДОВЕРБА ВО КРИЗА:
СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ**

Апстракт: Неодамнешниот случај со Карлес Пуџдемон потврдува дека Европското кривично право, особено системот на Европскиот налог за апсење (ЕНА), е во криза на доверба. Трудот ги разработува фактите на случајот, како и одлучувањето на Германскиот висок регионален суд на Шлезвиг-Холштајн кој го одби ЕНА издаден од властите на Шпанија за кривичното дело бунт поради недостаток на двоен криминалитет. Трудот, исто така, сугерира дека кризата е создадена со одбивањето на можноста прашањето да се упати до Судот на правдата на Европската Унија (СПЕУ) во постапка по претходно одлучување со цел дополнително да се утврди Правото на ЕУ по критериумите за двоен криминалитет. Тоа доведе до намалување на довербата меѓу државите-членки, бидејќи шпанското судство било ставено на страна, а системот на ЕНА доведен во прашање. Заклучокот укажува на потребата од зајакнување на заемната доверба меѓу државите-членки, како и поголема вклученост на СПЕУ и евентуално решавање на случајот од страна на Европскиот суд за човекови права.

Клучни зборови: *Пуџдемон, двоен криминалитет, Суд на правда, пресуда*

JOSIFOVIKJ IVICA²

**EUROPEAN CRIMINAL LAW AND MUTUAL TRUST AT CRISIS:
CASE STUDY**

Abstract: The recent Carles Puigdemont case confirms that European criminal law, in particular the European Arrest Warrant (EAW) system, is in crisis of confidence. The paper elaborates case facts, as well as the ruling of the German's Higher Regional Court of Schleswig-Holstein that rejected the EAW issued by Spanish authorities for the offence of rebellion due to a lack of double criminality. The paper, also suggests that the crisis has been made by rejecting the possibility to refer the issue to the Court of Justice of the European Union (CJEU) for a preliminary ruling procedure in order additionally to determine the EU's law on double criminality criteria. It brought to a reduction in mutual trust among member-states, as the Spanish judiciary was deemed side-lined and the EAW system questioned. The conclusion point the need of strengthening the mutual trust among member-states, as well as greater involvement of the CJEU and eventual handling of the case by the European Court on Human Rights.

Key words: *Puigdemont, Double criminality, Court of Justice, Judgment.*

Вовед

Европскиот налог за апсење (ЕНА) е кривично-правен инструмент на ЕУ, применлив меѓу правосудните власти на државите-членки. Според принципот на заемна доверба, постапката за екстрадиција е заменета со поедноставна и забрзана постапка.³ Држава-членка која издава налог за апсење може да побара истото да биде направено во секоја друга држава-членка. Рамковната одлука за Европскиот налог за апсење (РОЕНА) предвидува каталог од 32 кривични дела за кои заемната доверба оди подалеку, што значи дека екстрадицијата (или ако се користи правилната терминологија – предавањето) може да биде одбиено само врз основ на ограничени околности. За други кривични дела кои не се наведени во каталогот се применуваат одредбите од националното кривично право. Уште поважно, предавањето е судска постапка, за разлика од екстрадицијата која е политичка одлука, најчесто направена од Министерот за правда, наместо од судија. Предусловот за таквата соработка е заемна доверба и претпоставка дека се применуваат истите

¹ Авторот е редовен професор на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, ivica.josifovikj@ugd.edu.mk

² Full professor at the Faculty of Law, University Goce Delcev – Stip, ivica.josifovikj@ugd.edu.mk

³ Council of the EU (2002). *Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States.* OJ L 190/1.

правни критериуми, што е оправдано првенствено поради еквивалентноста во обезбедувањето на основните права, особено правото на правично судење.

Според правилото за двоен криминалитет, кривичните дела на основ на кои се издава ЕНА мора да бидат криминализирани во државата-членка издавач и извршител. Следствено, ако се подигнат повеќе обвиненија против индивидуа, а двојниот криминалитет е одреден само за одредени дела, тогаш натамошното национално гонење може да продолжи само за тие обвиненија. Ова е таканаречено „посебно правило“, според кое лицето за екстрадиција е предмет на гонење само за оние кривични дела за кои е предадено. Според тоа, правилото на двоен криминалитет може да ја ограничи или одбие екстрадиција.

Двојниот криминалитет е основен принцип на екстрадиционото право и гарантира дека државите-членки не се принудени да го олеснат гонењето за кривично дело кое тие не го сметаат за кривично. Инспириран од заемната доверба меѓу државите-членки, ЕНА има за цел да го укине двојниот криминалитет, но тоа е само делумно направено. Каталогот на РОЕНА од 32 кривични дела експлицитно нагласува дека двојниот криминалитет повеќе не е потребен. Како и да е, доколку држава-членка посакува, кривичните дела кои не се наведени во каталогот остануваат да бидат предмет на двоен криминалитет, што е дискутабилно токму во поглед на заемната доверба.

1. Факти на случајот

Во јуни 2017 година, Пуцдемон како Претседател на Каталонија, објави дека ќе одржи референдум за независност на Каталонија на 1 октомври 2017 година. На 6 и 7 септември, Пуцдемон одобри закони кои дозволуваат спроведување на задолжителен референдум со просто мнозинство и без минимален праг, судска транзиција и основање на република, како и нов Устав на Каталонија кој ќе влезе во сила, доколку референдумот ја поддржи независноста. Следниот ден, Уставниот суд на Шпанија ги укина законите, со тоа блокирајќи го референдумот. Сепак, на 1 октомври 2017 година, референдумот за независност се одржа и покрај одлуката на Уставниот суд дека со тоа се прекршува Уставот на Шпанија. И покрај сајбер-нападите од Владата на Шпанија, затворањето на гласачките места и употребата на сила од полицијата со 900 повредени луѓе, 43% од граѓаните на Каталонија успеаја да гласаат, од кои 92% во корист на независноста. Парламентот на Каталонија прогласи независност на 27 октомври, со што го предизвика членот 155 од Уставот на Шпанија, според кој Сенатот наметна „директно правило“ на Каталонија и распуштање на Владата на Каталонија.⁴ На 3 октомври 2017 година, против Пуцдемон и други членови на владата беа поднесени обвиненија за бунт, побуна и злоупотреба на јавни средства.⁵ За време на референдумот, Пуцдемон бил одговорен за насилните судири, како и повредите над полициските службеници. Обвиненијата вклучуваат казна од 30, 15 и 6 години. Пуцдемон пребегна во Белгија на 30 октомври, а на 3 ноември за него е издаден ЕНА. На 5 ноември, Пуцдемон се предаде на Белгиската полиција, но по 10-часовно сослушување е пуштен со кауција. Наредно му било да не ја напушта Белгија без одобрение и да достави информации за неговиот престој.

2. Одлуката на Судот на Белгија и дополнителни факти на случајот

Кога за прв пат е поставено прашањето за ЕНА пред Судот во Белгија, разгледувајќи го барањето на Шпанија, правниот застапник на Пуцдемон тврдел дека основните права на неговиот клиент, вклучително и правото на правично судење, не се гарантирани во Шпанија. Понатаму, се очекувало дека Судот во Белгија ќе побара појаснување од властите на Шпанија во однос на кривичните дела за кои е издаден ЕНА (бунт, побуна и злоупотреба на јавните средства). Судот во Белгија побарал потврда дека кривичните дела на бунт и побуна според Кривичниот закон на Шпанија (КЗШ) се, исто така, кривични дела предвидени во белгиското законодавство. Во овој поглед, ЕНА дозволува државата-извршител да одбие да го изврши ЕНА под одредени околности, вклучително, во поглед на одредени кривични дела, каде ЕНА се заснова на дело кое не претставува кривично дело според правото на државата-извршител.

⁴ Cortes Generales (1978). *The Spanish Constitution*. <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

⁵ Ministerio de Justicia (1995). *Spanish Criminal Code*. Official State Gazette, No. 281/95, 24.11.1995; Наслов XXI: Дела против уставот, Поглавје 1: Побуна, членови 472-484; Наслов: XXII: Дела против јавниот ред, Поглавје 1: бунт, членови 544-549; Наслов: XIX: Дела против јавната администрација, Поглавје: Корупција, членови 419-427.

Оттука, Судот во Белгија можел да го одбие извршувањето на ЕНА или да го прифати предавањето на Пуцдемон под гаранции дека нема да му се суди за кривични дела кои не се предвидени во белгиското законодавство, вклучително и бунт и побуна. Ова би имало значителен удар врз шпанското обвинителство, како што бунтот е главно кривично дело за кое е предвидено казна затвор до 30 години. На 5 декември, Врховниот суд на Шпанија го повлече ЕНА против Пуцдемон и другите политичари, наведувајќи дека ЕНА не е повеќе валиден за наведените кривични дела сторени од поголема група на луѓе.⁶ Сепак, Националниот налог за апсење (ННА) остана во сила, што значи дека Пуцдемон е под ризик да биде уапсен ако се врати во Шпанија.

На 22 март 2018 година, Пуцдемон патувал од Белгија за Финска, за следниот ден Врховниот суд на Шпанија формално да го обвини со обвиненија за бунт, побуна и корупција во форма на злоупотреба на јавни средства и повторно издаде ЕНА. Пуцдемон продолжил да патува со возило од Финска назад за Белгија, но бил уапсен од германската полиција веднаш по поминување на данската граница во недела наутро, на 25 март, во западно-германската покраина Шлезвиг-Холштајн. Како и да е, Пуцдемон не бил уапсен во Финска или Данска при преминувањата, туку во Германија, како што било сугерирано дека шпанските власти „барале“ апсењето да се случи во Германија, поради сличности во законодавствата. Во понеделник, 26 март, Судот во Нојминстер одлучи да го задржи Пуцдемон во притвор, додека одлучува во поглед на ЕНА.⁷

Во рамки на рокот од 60 дена според членот 17, став 4 од РОЕНА за извршување на ЕНА, германскиот суд бил обврзан да одлучи дали да го изврши ЕНА, на што Пуцдемон има право на жалба, а потоа да го предаде на Шпанија или според членовите 3 и 4 од РОЕНА да одлучи по еден од основите за неизвршување и да го ослободи. За време на овој процес, германскиот судија побарал дополнителни информации од шпанските власти со цел да се помогне во донесувањето на одлуката.

На 5 април 2018 година, Пуцдемон е пуштен со кауција, со одлука на Судот дека не може да биде екстрадиран за „бунт“, бидејќи германското законодавство не кореспондира со шпанското законодавство по таква дефиниција, потребна за извршување на ЕНА, поради недостаток од двоен криминалитет,⁸ односно недостаток од аналогното пренасочување на фактите во однос на тогаш релевантното кривично дело „предавство“ според член 81 од Кривичниот законик на Германија (КЗГ) и составниот елемент на „сила“.⁹ Во однос на обвиненијата за корупција, Судот побарал дополнителни информации со цел одблиску да ја испита допуштеноста на екстрадицијата поврзана со ова кривично дело. Според оваа одлука, Пуцдемон бил обврзан да се јавува во полиција еднаш неделно и да не ја напушта Германија без дозвола на обвинителството. На 12 јули 2018 година, Високиот регионален суд на Шлезвиг-Холштајн одлучил дека тој може да биде екстрадиран во Шпанија само за злоупотреба на јавните средства, но не и за посериозните обвинувања за бунт. Следејќи ја оваа одлука, на 19 јули, Шпанија повторно го повлече ЕНА, со што Пуцдемон повторно можел слободно да патува и се врати во Белгија.

3. Одлуката на Судот во Германија и двојниот криминалитет

Судот на Шлезвиг-Холштајн не е единствен во одбивањето на ЕНА за Пуцдемон. Исто така и правосудните власти на Белгија не успеаја да го исполнат барањето на Шпанија – делумно поради формални причини – и одби да ги екстрадира каталонските политичари. Во Германија, привременото ослободување на Пуцдемон е позитивно прифатено. Од една страна, Пуцдемон, обвинет од правосудните власти на Шпанија, во голема мера се претстави себеси како борец за слобода, но, од друга страна, Врховниот суд на Шпанија, по почетните реакции, ја критикувал

⁶ <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunal-Supremo/Noticias-Judiciales/El-juez-del-Tribunal-Supremo-Pablo-Llarena-rechaza-la-entrega-de-Carles-Puigdemont-solo-por-el-delito-de-malversacion>

⁷ https://www.schleswig-holstein.de/DE/Landesregierung/IV/Presse/PI/2018/180325_PI_Festnahme.html

⁸ <https://www.schleswig-holstein.de/DE/Justiz/OLG/Presse/PI/201803Puigdemontenglisch.html>

⁹ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (1999). *Strafgesetzbuch*. Bundesgesetzblatt I, 3322, 13.11.1998, изменет 24.09.2013, Bundesgesetzblatt I, 3671 и 10.10.2013, Bundesgesetzblatt I, 3799. Дел 81: Велепредавство кон Федерацијата: (1) Кој ќе преземе, со сила или со закана со сила: 1. да го наруши постојаното постоење на Сојузна Република Германија; или 2. за промена на уставниот поредок заснован на Основниот закон на Сојузна Република Германија, се казнува со доживотен затвор или не помалку од десет години. (2) Во помалку сериозни случаи казната е затвор од една до десет години.

одлуката на Судот на Шлезвиг-Холштајн како неадекватна на проблемот на обидите на Каталонија за сецесија. Така, ЕНА е во моќен политички контекст, за разлика од Европското кривично право кое се чини дека е прилично крeвко. ЕНА функционира, на пример, во случаи на кражба на автомобили, но кога се работи за политички криминал од висок размер, тогаш не функционира правилно. Реакциите на германските правосудни органи кон барањето на екстрадиција од Шпанија, како демократска уставна држава, ја рефлектираат кризата во заемната доверба меѓу државите-членки на ЕУ, што резултира во губење на заеднички правни принципи во кривичното право.

Со вакви прашања, Судот на Шлезвиг-Холштајн ја испитувал германска правна состојба според членот 79 од Актот за меѓународна заемна помош во кривична материја (АМЗПКМ),¹⁰ како и според националните правни одредби. Сепак, овој правен проблем на ЕУ кој оди подалеку од националните правни одредби може само да се реши на законски соодветен начин, ако аргументите изнесени во случајот со Пуцдемон, а особено судската пракса на СПЕУ според принципот на заемно признавање од РОЕНА и двојниот криминалитет, се доволно елаборирани. Конечно, ова може да открие губење на кривично-правните принципи на ЕУ, но истовремено нуди можности за создавање такви принципи во својата критична функција. Според мое мислење, Судот на Шлезвиг-Холштајн требал да го упати случајот до СПЕУ во постапка по претходно одлучување.

4. ЕНА vis-à-vis-одредби на националното право

Според националното право, согласно членот 15, став 1 од АМЗПКМ, лицето мора да биде задржано во притвор по добивање на барањето за екстрадиција, освен ако тоа не е дозволено според ставот 2 од истиот член и од истиот акт.¹¹ Во случај на ЕНА, посебните одредби од членот 79 од актот обезбедуваат валидност. Ова особено се однесува на потребата од двоен криминалитет, што не се применува ако ЕНА се однесува на едно од кривичните дела наведени во РОЕНА, како што е предвидено со членот 81, точка 4 од истиот акт.¹² Ова не е случај во врска со обвинувањата за „бунт“.

Оттука, допуштеноста и доделувањето на екстрадиција претпоставува двоен криминалитет според шпанското и германското законодавство. Според членот 3, став 1 од АМЗПКМ ова зависи од конверзија на фактите. Објект на хипотетичко испитување е незаконскиот акт во смисла на кривична постапка.¹³ Предмет на истрага е дали фактите наведени во барањето за екстрадиција би биле прашање на кривична казна според КЗГ. За таа цел, фактите наведени од државата-барател мора да се разгледаат како да се случиле на германска територија.

¹⁰ Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (1994). *Gesetz über die international Rechtshilfe in Strafsachen*. Bundesgesetzblatt I, 2071, изменет 10.12.2019, Bundesgesetzblatt I, 2128, Дел 79: Обврска за одобрување на екстрадиција или транзит; прелиминарна пресуда. (1) Дозволените барања за екстрадиција или транзит, направени од држава-членка, можат да бидат одбиени само доколку е предвидено во овој дел. Мора да се наведат причини за одлука да не се одобри екстрадиција или транзит. (2) Пред повисокиот регионален суд да донесе одлука за дозвола, агенцијата одговорна за одобрување донесува одлука за тоа дали планира да постави некоја од пречките за овластување утврдени во делот 83б. Мора да се наведат причини за одлуката да не се тврди пречка за овластување. Одлуката е предмет на разгледување од повисокиот регионален суд според постапката според член 29; странките треба да бидат сослушани. Кога се даваат упатства како што се бара со член 41 (4), лицето што се гони треба исто така да се извести дека во случај на спроведување на поедноставена постапка за екстрадиција, не е извршен судски преглед, наведен во реченицата 3. (3) Кога околностите погодни за тврдење пречки за одобрување кои се јавуваат или стануваат познати по одлуката од потставот (2) реченица 1 не доведат до одбивање на одобрението, одлуката да не се тврдат пречки за одобрување е предмет на разгледување според постапката според член 33.

¹¹ Ibid. Дел 15: Апсење во очекување на екстрадиција. (1) По приемот на барањето за екстрадиција, може да се нареди апсење во очекување на екстрадиција против лицето кое се гони доколку 1. постои опасност лицето кое се гони да ја избегне постапката за екстрадиција или самата екстрадиција или 2. постои силна причина да се верува, засновано врз одредени факти, дека лицето кое се гони ќе го отежни утврдувањето на вистината во постапките во странска држава или во постапката за екстрадиција. (2) Подделот (1) не се применува, доколку се појави од самиот почеток, дека екстрадицијата не е дозволена.

¹² Ibid. Дел 81: Екстрадиција за гонење или за извршување, став 4: „не се спроведува двоен криминалитет ако, според законот на државата молител, делото што го предизвикало барањето е казниво со санкција што вклучува лишување од слобода од најмалку три години и спаѓа во една од категориите за прекршоци наведени во член 2, став 2 од РОЕНА.

¹³ Ibid. Дел 3: Екстрадиција за гонење или за извршување, став 1: Екстрадицијата е дозволена само доколку делото е исто така незаконско дело според германското законодавство кое ги исполнува елементите на кривичната одредба или ако тоа исто така би претставувало такво дело според германското право во случај на аналогно претворање на фактите.

Спротивно на ова, Судот на Шлезвиг-Холштајн правилно испитува дали фактите според кои шпанските судови го засноваат кривично дело на бунт би било предмет на кривична казна на германска територија според членот 81 од КЗГ. За шпанскиот Уставен суд е иритирачки да набљудува како акт од такво политичко значење и декларираан како неУставен е минимизиран пред германскиот суд како прашање на државна заштита на кривичното право. Исто така, споредувањето на фактите може да го одреди хипотетичкото испитување на двојниот криминалитет, како што воспоставува различни основи за толкување на фактите: предмет на одлучувањето на Федералниот суд било толкување на концептот на насилство и негова дефиниција во однос на кривичните дела против слободите, што е повеќе рестриктивно. Како резултат на тоа, составниот елемент на кривичното дело насилство во смисла на кривичното дело предавство не ја задоволува секоја физичка принуда поврзана со принудни мерки.¹⁴

Овие *vis compulsive* барања, ставени во контекст на предавство, изгледа дека биле непотребни за кривичното право на Шпанија. Според фактите наведени во барањето за екстрадиција, доволно е да се претпостави дека фактите за кривичното дело бунт за кое лицето се гони, во најмала рака, го прифатило насилството сторено врз полициските службеници и го сметал за веројатно. Поради тоа, Судот на Шлезвиг-Холштајн, исто така, потенцира дека Пуцдемонт треба да биде одговорен за „актите на насилство сторени на денот на референдумот“.¹⁵ Како резултат, не постои недостаток во карактеризација на насилството, туку во неговиот интензитет кој е всушност потребен. Конечно, Судот на Шлезвиг-Холштајн го прави двојниот криминалитет неуспешен, бидејќи според КЗГ, поригорозниот, порестриктивниот концепт на насилство кој КЗШ го претпоставува за такво кривично дело на бунт мора да се применува на кривичното дело предавство.

5. Прашања поврзани со европското право

Можно е дека оваа недопуштеност на екстрадицијата во поглед на кривичното дело бунт според ексклузивните критериуми од КЗГ можела да биде спречена или од страна на Правото на ЕУ или, во поглед на процедуралниот контекст на ЕНА, да биде надолполнета според Правото на ЕУ. Во однос на специјалната природа на одредбите за екстрадиција според РОЕНА и во случај на барање од друга држава-членка на ЕУ, од големо значење е да разгледа дали традиционалниот дел на двојниот криминалитет според меѓународното право – и според членот 3 од АМЗПКМ е, исто така, надминат со одредбите на Правото на ЕУ и нивната интерпретација од страна на СПЕУ на таков начин што КЗГ не е единствениот правен акт за екстрадиција или, во најмала рака, дека таквите треба да се прилагодат на Правото на ЕУ.

АМЗПКМ дава приоритет на правилата за екстрадиција и спроведувањето меѓу државите-членки на ЕУ преку традиционални и билатерални спогодби меѓу суверени држави. Овој приоритет го има принципот на легитимитет во заемното признавање на судските одлуки, што е централно во Областа на слобода, безбедност и правда во Европската Унија (ОСБП). Овој принцип е поддржан со заемната доверба меѓу државите-членки, особено во заштитата на основните права, судската независност и непристрасност. Во овој контекст, правилото на двоен криминалитет се смета за исклучок на принципот на заемно признавање – исклучок кој треба да се толкува рестриктивно.¹⁶

Спротивно на ова, СПЕУ ги толкува критериумите на двојниот криминалитет. Прашање е дали овие критериуми го поддржуваат толкувањето на Судот на Шлезвиг-Холштајн или дали може да се побараат дополнителни правни размислувања или дури да постои спротивставување на толкувањето на Судот на Шлезвиг-Холштајн. Покрај сè, ова се однесува на условот на аналогна конверзија на околностите и целосното и сеопфатно испитување на составните елементи на насилство според членот 81 од КЗГ. Членот 4, став 2 од РОЕНА дозволува можност за испитување на двојниот криминалитет. Таквото испитување мора да се направи без разлика на фактите и утврдувањето на кривичното дело.

¹⁴ *Strafgesetzbuch*. Ibid. Дел 105: Учени на уставните органи: (1) Кој, со сила или закана со сила, незаконски принудува 1. законодавно тело на Федерацијата или држава-членка или некој од нејзините комитети; 2. Федералното собрание или еден од неговите комитети; или 3. Владата или уставниот суд на Федерацијата или на држава-членка да не ги извршуваат нивните функции или да ги извршуваат на одреден начин, се казнува со затвор од една до десет години. (2) Во помалку сериозни случаи казната е затвор од шест месеци до пет години.

¹⁵ <https://www.schleswig-holstein.de/DE/Justiz/OLG/Presse/PI/201803Puigdemontenglisch.html>

¹⁶ Court of Justice (2017). *Krajský súd v Prešove v. Jozef Grundza*. Case C-289/15. ECLI: EU: C: 2017:4.

Според судската пракса на СПЕУ, неопходен и доволен услов кривичните дела кои доведуваат до одлуката наметната во државата-издавач на ЕНА, исто така, да претставуваат кривични дела и во државата-извршител на ЕНА. Следува дека кривичните дела не треба да бидат идентични во двете засегнати држави-членки. Тоа значи дека не мора да постои точно совпаѓање меѓу составните елементи на кривичното дело, како што е дефинирано во законот на државата-издавач и државата-извршител или меѓу називот што е даден или класификацијата на кривичното дело во согласност со соодветните национални правни системи. Затоа е безбедно фактите во случајот, како што е потенцирано од шпанското правосудство, да одговараат на кривичното дело бунт во Шпанија со кривичното дело предавство во Германија. Релевантните критериуми се повеќе кореспонденција меѓу елементите на фактите врз кои се заснова кривичното дело, како што се рефлектира во одлуката на државата-издавач, во дефинирањето на кривичното дело според легислативата на државата-извршител. Соодветно на тоа, пристапот на Судот на Шлезвиг-Холштајн, кој и според преовладувачкото мислење на АМЗПКМ, претпоставува процедурален акт кој треба целосно да се оцени со хипотетичко испитување во согласност со одредбите на КЗГ, се чини дека е поддржан од судската пракса на СПЕУ.

Но, ова е само површно: на пример, СПЕУ бара флексибилен пристап од надлежниот орган во државата-извршител кога се утврдува условот на двоен криминалитет со цел да се усогласи барањето за екстрадиција колку е можно повеќе. Таквата судска пракса сугерира дека еквивалентноста на фактичките карактеристики и кривичните дела во државата-извршител не значи целосно разбирливо нормативно толкување и нивно можно конфликтно догматско толкување, но обезбедува општа согласност да биде доволна во однос на конституираната фактичка неправда. Поради тоа, СПЕУ едноставно бара фактите на случајот да бидат предмет на кривична казна *per se* во државата-извршител. Имплицитно, СПЕУ отстапува од кривичната процедурална догма и го смета карактерот на двојниот криминалитет како исклучок на заемното признавање. Според тоа, евидентирано е само „релативно високо ниво на апстракција“ за релевантните акти. Понатаму, не е потребно „точно совпаѓање меѓу таксономијата користена за опишување на кривичното дело“. ¹⁷ Според тоа, примената на кривичниот закон, на пример, начин на толкување на државата-издавач, може да биде признаено во државата-извршител дури и ако неговата примена би водела кон различен резултат во државата-извршител.

Во врска со ова утврдување на двојниот криминалитет според Правото на ЕУ и аналогната конверзија на фактите на случајот, пристапот на Судот на Шлезвиг-Холштајн и АМЗПКМ може да покажат прекумерни во нивните барања. Наместо целосно испитување на фактите според КЗГ, би било само важно дека кривичните дело бунт и предавство се слични во нивната содржина. Ставовите на Судот на Шлезвиг-Холштајн дека обвинетото лице требало да го има во предвид насилството за време на референдумот може да претставува доволен услов за целите на ЕУ за двојниот криминалитет. Сепак, би било ирелевантно за допуштеноста на екстрадицијата дека КЗГ има порестриктивен пристап кон составниот елемент на насилство за разлика од КЗШ. Оттаму, широкото толкување на елементот на насилство од страна на државата-издавач требало да биде прифатено во државата-извршител. Во врска со наводите за корупција во форма на злоупотреба на јавните средства преземени од страна на шпанското судство, испитувањето на двојниот криминалитет е одбиено, откако може да се припише на каталогот на кривично дело корупција според член 2 став 4 од РОЕНА. Во одредувањето дали околностите на кривичното дело се доволно објаснети, според членот 83а, став 1, точка 5 од АМЗПКМ, единствениот услов е дека државата-издавач мора разумно да ги наведе барањата на кривичното дело според шпанското законодавство. ¹⁸ Оттука, можеби не е релевантно дали постои финансиска загуба, како што е разбрано според германското законодавство, дури и ако, според шпанското законодавство, преземањето финансиски обврски за референдумот би било казниво.

¹⁷ Opinion of Advocate General Michal Bobek (2016). *Krajský súd v Prešove v. Jozef Grundza*. Case C-289/15. ECLI: EU: C: 2016:622.

¹⁸ Дел 83а: Документи за екстрадиција, точка 5 од став 1: Екстрадицијата е дозволена само доколку е пренесена документацијата од делот 10 или Европскиот налог за апсење, кој ги содржи следниве информации: опис на околностите на извршувањето на кривичното дело, вклучително и времето и местото на извршување и учеството на лицето кое се барало во делото.

Судот на Шлезвиг-Холштајн нашол дека двојниот криминалитет недостасувал во однос на кривичното дело бунт, откако не претставува кривично дело според КЗГ и оттука ја одбива екстрадицијата како недопустлива уште на почетокот. Ова е во согласност со општоприфатените критериуми на АМЗПКМ, според кои мора да се земат во предвид аналогната конверзија на фактите и целосно испитување на фактите поднесени од државата-издавач, како да се случило кривичното дело на германска територија. Најблиското можно кривично дело, предавство, исто така, не е применливо од Судот, бидејќи активностите на Пуцдемон не се придружени со насилство. Понатаму, Судот нашол дека прекршувањето на јавниот ред не е релевантно. Според тоа, кривичното дело предавство претпоставува порестриктивен концепт на насилство споредено со кривичното дело бунт според КЗШ. Оттука, според одлуката на Судот на Шлезвиг-Холштајн, Шпанија може да го гони Пуцдемон само за злоупотреба на јавните средства, со тоа значително стеснувајќи ги можностите на шпанските обвинители; наместо да биде обвинет за кривично дело казниво со 30-годишна затворска казна, тој може да биде обвинет за кривично дело корупција казниво со затворска казна од 8 години. Уште едно правило на екстрадиција кое треба да се спомене е дека барањето за екстрадиција мора да содржи доказ *prima facie*. Ова барање, исто така, е укинато со ЕНА, повторно инспирирано од заемната доверба. Ова е критикувано поради овозможување политички мотивирани обвиненија, бидејќи ја лишува способноста на државата-извршител да претпостави дали доказите против некоја индивидуа се вистинити.

Во овој случај, Судот на Шлезвиг-Холштајн отишол подалеку од стандардизираната форма која го сочинува ЕНА и ги испитал достапните докази за да утврди дали било користено насилство од страна на Пуцдемон. Ова навистина било потребно за да се утврди дали може да биде задоволено правилото на двојниот криминалитет. Сепак, ова е спротивно на значењето на ЕНА. Строгото правно толкување на двојниот криминалитет би можело технички да е точно, но изгледа спротивно на општото правило на посветеност во соработката. На крајот, условот за двојниот криминалитет е заснован помалку на заштитата на основните права, наместо врз длабоко вкоренетиот концепт на национална сувереност. Ова е особено тешко, бидејќи може да се замисли дека процената на достапните докази може да доведе до поинаков заклучок од страна на шпанските судии. Можно е многу лесно да се најде дека активностите на Пуцдемон предизвикале насилно однесување или, како што е аргументирано од германските обвинители „мора да сноси одговорност за актите на насилство сторени на денот на референдумот“.¹⁹

Сепак, моето размислување е дека критериумот на двојниот криминалитет во однос на овој случај требало и морало да биде толкуван според Правото на ЕУ, барем во контекст на барањето за екстрадиција засновано на ЕНА. Како што е наведено погоре, од една страна, според Правото на ЕУ, во принцип се поддржува аналогната конверзија на фактите насочени кон процедуралниот концепт на кривичното дело и последователното испитување од страна на СПЕУ. Од друга страна, следува дека Правото на ЕУ само бара елементите на кривичното дело да бидат идентични во неговата содржина, а не во нивната специфична примена.

6. Повлекување на ЕНА

Судот на Шлезвиг-Холштајн одлучи дека Пуцдемон може да биде екстрадиран само за кривично дело корупција во смисла на злоупотреба на јавните средства, одбивајќи екстрадиција за бунт, што значи дека тој не може да се соочи со судење во Шпанија по тој основ. Поради ова, Врховниот суд на Шпанија на 19 јули 2018 година го повлече ЕНА за екстрадиција. Одлуката значи дека Пуцдемон, кој денес престојува во Белгија, веќе не се соочува со закана од екстрадиција. Но, ННА останува во сила, што значи дека ќе биде уапсен, доколку се врати во Шпанија.

Врховниот суд потенцирал постоење на недостаток од заложба од страна на германскиот суд околу настаните кои довеле до повреда на Уставот на Шпанија. Сметал дека германскиот суд ја донел одлуката без придржување кон одредбите на РОЕНА или судската пракса на СПЕУ или Прирачникот за ЕНА издаден од Европската комисија.²⁰ Размислувањето на Врховниот суд на Шпанија било дека германскиот суд требал самиот да се ограничи во одредувањето дали фактите опишани од страна на правниот систем на Шпанија се предвидени и во КЗГ и доколку биле преземени сомнителни настани, тогаш би се презела кривична истрага слична на таа во Шпанија.

¹⁹ <https://www.schleswig-holstein.de/DE/Justiz/OLG/Presse/PI/201803Puigdemontenglisch.html>

²⁰ European Commission (2017). *Handbook on how to issue and execute a European arrest warrant*, OJ L C335/1.

Во оваа смисла, одлуката на германскиот суд не е во линија со РОЕНА и нејзиното одбивање во однос на некои основни факти на бунт и побуна (ограничувајќи го законодавството на Шпанија во обвинување само на злоупотреба на јавните средства), засновано на анализа во која правните власти на државата-извршител не преземаат апстрактно разгледување на класификација на кривичното дело, туку упатува на конечната пресуда во сумирање на фактите на кривичното дело.

Врховниот суд на Шпанија бил на мислење дека по прашања на двоумење во толкувањето на ЕУ, во овој случај ЕНА, за прашање кое не е одлучено пред суд чија одлука не може да се оспори според националното право, германскиот суд требал прашањето да го упати до СПЕУ во постапка по претходно одлучување. Со тоа, ќе има јасна интерпретација на правото, гарантирајќи еднообразна употреба на Правото на ЕУ. Според мое мислење, постапката пред СПЕУ е потребна поради постоењето на сомнежи во однос на толкувањето кое требало да биде утврдено од страна на Судот на Шлезвиг-Холштајн, бидејќи барана е екстрадиција по сите основи, а не само за злоупотреба на јавните средства. Исто така, според Врховниот суд на Шпанија, не постоела директна судска пракса на ЕУ за концептот на двојниот криминалитет, додека индиректната судска пракса на СПЕУ е контрадикторна со позицијата на германскиот суд.

7. Заклучок

Случајот Пуцдемон покажува криза во заемната доверба меѓу државите-членки. Одлуката на Судот на Шлезвиг-Холштајн да не го упати случајот до СПЕУ во постапка по претходно одлучување по прашања поврзани со Правото на ЕУ и извршувањето на ЕНА во областа на двојниот криминалитет, покренува сериозни прашања во поглед на заемната доверба и идната улога на државите-членки во создавањето на кривичното право во рамки на ЕУ. Германскиот суд одлучи самостојно да дејствува во поглед на екстрадицијата на Пуцдемон, наместо да го вклучи судскиот систем на ЕУ, усвојувајќи критична одлука во која нема победници: екстрадиција да, но не и за најсериозната и контроверзна основа. Шпанија не може да го гони Пуцдемон по обвинение за бунт и кривичното мислење за заемната доверба, денес е под голем притисок.

Случајот придонесе во губење на значењето на ЕНА и кон тоа да стане правен инструмент на ЕУ кој се користи само за помали кривични дела во кои заемната доверба е висока, за разлика од случајот Пуцдемон каде таквата доверба е нарушена и предизвика несигурности поради компромис од кој ниту една страна не може да биде задоволна. Правото на ЕУ, водено од принципите на супремација и директна примена, треба да се почитува, без разлика на случајот, политичката тежина, кривичното дело, ако се посакува вистинска заемна доверба и соработка меѓу државите-членки.

Случајот претставува тест за судскиот модел на ЕУ заснован на заемна доверба, но предизвика криза во кривичното право на ЕУ. Германскиот суд обезбедил дека високото ниво на доверба не е загрозувано со настаните во Шпанија. Но, имајќи предвид дека ова е најуникатниот случај во последниве години, испраќа сигнал дека и натаму постои слобода кај судските власти да ги евалуираат барањата за екстрадиција. Германскиот суд експлицитно го одби тврдењето на Пуцдемон дека тој нема да добие правично судење и дека е под ризик од политички прогон во Шпанија, истовремено изразувајќи безусловна доверба дека шпанските правосудни органи ќе ги почитуваат националните и меѓународни обврски.

Со прифаќање на екстрадицијата на Пуцдемон, иако само за кривичното дело корупција, Судот на Шлезвиг-Холштајн материјално ја поддржал заемната доверба и во основа ги одложува барањата на Шпанија. Во исто време, со одбивање на обвинението за бунт и побуна, Германскиот суд навлегол во шпанскиот правен систем и значително ги ограничил шпанските обвинители. Ова покренува прашања околу тоа дали Судот само површно привлекува внимание на заемната доверба или значително дава доволен степен на почитување на шпанските барања и дали случајот само нагласува дека постојат ограничувања во заемната доверба.

Поради тоа, како што е потенцирано, мое мислење е дека Судот на Шлезвиг-Холштајн или Врховниот суд на Шпанија требале да се обратат до СПЕУ во постапка по претходно одлучување според членот 267 од Договорот за функционирање на Европската Унија се цел да се утврди дали правилото за двоен криминалитет во контекст на конверзија на фактите на кривичното дело во државата-извршител, исто така вклучува и конкретно испитување на толкувањето на кривичното право од страна на државата-извршител, ако тоа се покаже порестриктивно од

толкувањето на државата-издавач. Исто така, важно е да се почувствува дека СПЕУ е присутен во вакви политичко-мотивирани случаи и може да биде во состојба да воспостави судска пракса во иднина за државите-членки да упатат случаи кога постојат сомневања за недостатоците во рамки на заемната доверба. Резултатот може, исто така, да биде чувствителен, особено бидејќи станува јасно дека кривично-правниот систем на ЕУ не следи заеднички стандарди. Поради овие контроверзни ситуации сметам дека Европскиот суд за човекови права може да го реши случајот еднаш засекогаш.

Користена литература

- [1] Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (1994). *Gesetz über die international Rechtshilfe in Strafsachen*. Bundesgesetzblatt I, 2071, изменет 10.12.2019, Bundesgesetzblatt I, 2128.
- [2] Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (1999). *Strafgesetzbuch*. Bundesgesetzblatt I, 3322, 13.11.1998, изменет 24.09.2013, Bundesgesetzblatt I, 3671 и 10.10.2013, Bundesgesetzblatt I, 3799.
- [3] Cortes Generales (1978). *The Spanish Constitution*. <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf> Council of the EU (2002). *Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States*. OJ L 190/1. Court of Justice (2017). *Krajský súd v Prešove v. Jozef Grundza*. Case C-289/15. ECLI: EU: C: 2017:4.
- [4] European Commission (2017). *Handbook on how to issue and execute a European arrest warrant*, OJ L C335/1.
- [5] <http://www.poderjudicial.es>
- [6] <https://www.schleswig-holstein.de>
- [7] Ministerio de Justicia (1995). *Spanish Criminal Code*. Official State Gazette, No. 281/95, 24.11.1995. Opinion of Advocate General Michal Bobek (2016). *Krajský súd v Prešove v. Jozef Grundza*. Case C-289/15. ECLI: EU: C: 2016:622